

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-116-9-39>

ВДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНИХ ФУНКЦІЙ ЄДИНОГО РЕЄСТРУ ДОСУДОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ: ОБ'ЄДНАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ

Каланча І. Г.

кандидат юридичних наук,

*прокурор Чернівецької окружної прокуратури Чернівецької області,
асистент кафедри процесуального права Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Органами прокуратури систематично здійснюється вивчення стану організації роботи Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР, Реєстр) разом з наглядом за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, під час яких виявляються проблемні питання, що потребують вирішення. Одним з таких питань є потреба систематичного опрацювання значних масивів даних ЄРДР щодо особи правопорушників та використання результатів такого аналізу під час прийняття рішення щодо об'єднання матеріалів кримінальних проваджень.

Відповідно до ч. 1 ст. 217 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), у разі необхідності в одному провадженні можуть бути об'єднані матеріали досудових розслідувань щодо однієї особи, підозрюваної у вчиненні кількох кримінальних правопорушень. Згідно з ч. 5 ст. 217 КПК України, рішення про об'єднання матеріалів досудового розслідування приймається прокурором [1, с. 1].

На практиці в роботі прокурора спостерігаються окремі випадки недотримання процесуальними керівниками вимог ст. 217 КПК України та п. 3 Розділу IV Порядку організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні, затвердженого наказом Генерального прокурора України від 28.03.2019 № 51 (далі – Порядок). Зокрема, спостерігаються випадки скерування до суду різних кримінальних проваджень, розслідуваних за процесуального керівництва прокурорів одного органу прокуратури за підозрою однієї і тієї ж особи у вчиненні кримінальних правопорушень. Переважна більшість встановлених фактів відповідних порушень передбачають наявність різних процесуальних керівників у межах одного органу

прокуратури, відтак процесуальні керівники фактично позбавлені можливості самостійно виявити відповідні факти повідомлення особи про підозру в інших кримінальних провадженнях.

Погоджуємося з Козієм В.В., що об'єднання і виділення кримінальних проваджень тісно пов'язано із такими інститутами кримінального права як «суб'єкт злочину», «співучасть», «сукупність злочинів», «повторність злочинів», «вчинення злочину групою осіб», «вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою», «вчинення злочину організованою групою або злочинною організацією» [4, с. 90].

Неприйняття на стадії досудового розслідування рішення про об'єднання матеріалів досудових розслідувань щодо однієї особи, підозрюваної у вчиненні кількох кримінальних правопорушень потенційно призводить до неправильної кваліфікації дій підозрюваних, зокрема, в частині інкримінованих ознак повторності та несвоєчасного встановлення обтяжуючих обставин, необхідності подальшого об'єднання таких проваджень у суді, зміни висунутого обвинувачення і, як наслідок, затягування судового розгляду.

Згідно пп. 3 п. 1 розділу I Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення, затвердженого наказом Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298 (далі – Положення), одним із головних завдань ЄРДР є здійснення оперативного контролю за додержанням законів під час проведення досудового розслідування. Главою 5 Розділу II Положення передбачено облік осіб, які вчинили кримінальні правопорушення та які підозрюються у їх вчиненні, що надає можливість технічно забезпечити недопущення аналогічних порушень [2, с. 1]. Таким чином, Реєстр генерує масив даних, що можуть бути проаналізовані, а їх результати – використані для прийняття рішення щодо об'єднання матеріалів кримінальних проваджень.

Столітній А.В. в дисертаційному дослідженні детально описує механізм вдосконалення аналітичних та контрольних можливостей ЄРДР, забезпечення прокурором ефективного процесуального контролю з використанням Реєстру [5, с. 113–114, 525–555]. Вказані технічні вдосконалення засвідчили свою ефективність за результатами впровадження запропонованих науковцем і висвітлених у дисертації пропозицій та є надзвичайно актуальними для сучасної практики правозастосування.

Враховуючи те, що описані попередньо випадки неприйняття на стадії досудового розслідування рішення про об'єднання матеріалів досудових розслідувань щодо однієї особи, підозрюваної у вчиненні кількох кримінальних правопорушень негативно впливають на

ефективність виконання завдань кримінального провадження. З метою додержання принципу законності та забезпечення ефективності електронного процесуального контролю прокурора у кримінальних провадженнях пропонуємо запровадити в ЄРДР технічні зміни, відповідно до яких при внесенні до Реєстру відомостей про повідомлення особи про підозру електронна система автоматично здійснюватиме співставлення анкетних даних підозрюваного (прізвище, ім'я та по-батькові) з відповідними даними електронних карток «Правопорушник» в кримінальних провадженнях процесуальне керівництво у яких здійснюється тим самим органом прокуратури. За результатами описаного автоматичного співставлення даних пропонується забезпечити автоматичне формування звіту з даними (щодо всіх кримінальних проваджень у яких виявлено співпадіння в межах територіальної юрисдикції органу прокуратури) наступного змісту: номер кримінального повідомлення, дата внесення відомостей до ЄРДР, кваліфікація кримінального правопорушення, орган досудового розслідування, процесуальний керівник, дізнавач/ слідчий, строк досудового розслідування. Фабулу кримінального провадження пропонується не відображати у таких звітах, з огляду на вимоги ст. 222 КПК України щодо недопустимості розголошення відомостей досудового розслідування.

Сформований звіт доцільно відображати у модулі «Кабінет процесуального керівника», де пропонується додати новий розділ – «Провадження, що потребують об'єднання». Таким чином, керівник органу прокуратури матиме можливість забезпечити розширення груп прокурорів для прийняття рішення щодо об'єднання матеріалів досудового розслідування та забезпечення дотримання вимог ст. 217 КПК України.

Окрім того, з метою забезпечення своєчасного та ефективного нагляду прокурора в межах території всієї України пропонується також розглянути можливість розширення пропонованого алгоритму співставлення даних правопорушників на всі кримінальні провадження з наступним інформуванням керівників відповідних прокуратур.

Як вірно зазначає Козій В.В., вчинення злочину повторно, групою осіб, у тому числі за попередньою змовою та організованою групою або злочинною організацією як форм співучасті також є кримінально-правовими підставами об'єднання кримінальних проваджень, оскільки у таких випадках має місце тісний зв'язок між особами та злочинами [4, с. 95]. В даному випадку пропоноване вдосконалення ЄРДР надасть можливість виявляти міжрегіональні організовані групи або злочинні організації одразу після повідомлення особам про підозру а не під час судового розгляду. Вказане особливо актуально щодо багатоепізодних

кримінальних проваджень вчинення шахрайства, пов'язаного з використанням електронно-обчислювальної техніки. Такі злочини передбачають наявність значної кількості кримінальних проваджень в різних регіонах, а відтак одночасне проведення досудового розслідування кількома органами досудового розслідування з дублюванням слідчих (розшукових) дій. Окрім того, у вказаних провадженнях неможливо об'єктивно оцінити завдану правопорушниками шкоди, що впливає на кваліфікацію кримінального правопорушення за ч. 3 або ч. 4, ст. 190 Кримінального кодексу України.

Впровадження запропонованих автором змін допоможе запобігти зазначеним фактам у майбутньому, сприятиме оперативному реагуванню прокурора на нові обставини кримінальних проваджень, забезпеченню дотримання вимог ст. 217 КПК України та п. 3 Розділу IV Порядку та правильної кваліфікації дій підозрюваних, зокрема в частині інкримінованих ознак повторності та своєчасного встановлення обтяжуючих обставин, ефективного виявлення міжрегіональних організованих груп та злочинних організацій.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI (зі змін. і доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 15.06.2021).

2. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : затв. наказом Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text> (дата звернення: 15.06.2021).

3. Порядок організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні : затв. наказом Генерального прокурора України від 28.03.2019 № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0363-19#Text> (дата звернення: 15.06.2021).

4. Козій В.В. Об'єднання і виділення кримінальних проваджень за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2016. 241 с. URL: https://www.ap.gp.gov.ua/userfiles/file/Academia2016/Koziy_diser.pdf (дата звернення: 17.06.2021).

5. Столітній А.В. Електронне кримінальне провадження на досудовому розслідуванні: дис. ... д-ра. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 648 с. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/dissertations/20/3.pdf> (дата звернення: 17.06.2021).